

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01103 Vilnius, tel. +370 5 261 2363,

faks. +370 5 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAŠTO ĮSTATYMO NR. VIII-1141 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija (toliau – Susisiekimo ministerija) parengė ir teikia Lietuvos Respublikos pašto įstatymo Nr. VIII-1141 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projekto rengimą paskatino dėl naujų technologijų plėtros, skaitmenizavimo, inovacijų diegimo, didėjančio elektroninių ryšių priemonių naudojimo nuosekliai mažėjantis tradicinių laiškų skaičius, sparčiai augantis pašto siuntinių skaičius, kintantys pašto paslaugos naudotojų (toliau – naudotojai) poreikiai bei pašto paslaugos, įskaitant universaliąją pašto paslaugą (toliau – UPP), teikimo pobūdis. Tai lemia poreikį peržiūrėti šiuo metu galiojantį Lietuvos Respublikos pašto įstatymą (kurio dabartinė redakcija galioja nuo 2013 m. sausio 1 d. ir nuo to laiko nebuvo iš esmės peržiūrėta) – užtikrinti jame įtvirtinto reglamentavimo atitiktį pasikeitusioms ekonominėms, socialinėms, technologinėms rinkos aplinkybėms, naudotojų poreikiams ir pašto paslaugos teikimo tendencijoms.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu yra siekiama šių pagrindinių tikslų:

1. UPP teikimo ekonominio tvarumo užtikrinimas. 2023 m. buvo išsiųsta ir gauta 8,0 mln. UPP pašto siuntų. Nuo 2018 m. šis skaičius sumažėjo daugiau nei dvigubai (59,8 proc.). Taip pat trejus metus iš eilės augusios UPP teikimo pajamos 2020 m. ėmė mažėti ir per laikotarpį nuo 2020 m. iki 2023 m. nukrito 47,9 proc. Spartus UPP pajamų mažėjimas formuoja sąlygas susidaryti UPP teikimo nuostoliams, kurie UPP teikėjai AB Lietuvos paštui yra kompensuojami valstybės biudžeto lėšomis. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu yra išlaikoma visuotinai prieinamos UPP teikimo koncepcija, tačiau iš esmės peržiūrimas UPP teikimo teisinis reguliavimas, siekiant sudaryti sąlygas UPP teikėjui lanksčiau reaguoti į besikeičiančias rinkos sąlygas ir siekti veiklos efektyvumo. Įstatymo projektu pereinama nuo UPP didžiausių tarifų nustatymo pagal UPP teikėjo praeityje patirtas sąnaudas prie UPP tarifų nustatymo orientuojantis į pašto rinkos reguliuotojo (Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) nustatytą UPP pajamų viršutinę ribą. UPP pajamų viršutinė riba bus nustatoma 3 metų laikotarpiui pagal iš anksto patvirtintus aiškius ir viešai skelbiamus UPP pajamų viršutinės ribos skaičiavimo reikalavimus. Konkrečius UPP tarifus nustatys UPP teikėjas, neviršydamas UPP pajamų viršutinės ribos ir vadovaudamasis pagal RRT nustatytus reikalavimus pasitvirtinta UPP tarifų nustatymo metodika. Įstatymo projekte taip pat numatoma, kad UPP pašto siuntų surinkimo ir pristatymo periodiškumas bus reglamentuojamas ne Pašto įstatyme, o Susisiekimo ministerijos tvirtinamuose UPP kokybės reikalavimuose. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūlomas reglamentavimas sudarys sąlygas UPP teikėjui pasidengti pagrįstas UPP teikimo sąnaudas, uždirbti leistiną pelną, pasidengti pagrįstą UPP teikimo veiklos nuostolį ir užtikrinti UPP teikimo finansinį tvarumą. Taip pat UPP pašto siuntų surinkimo ir pristatymo periodiškumas bus pritaikytas

prie realių UPP naudotojų poreikių, taip prisidedant prie UPP finansinio tvarumo ir aplinkos apsaugos tikslų siekimo.

2. Naudotojų ir pašto paslaugos teikėjų teisių ir teisėtų interesų užtikrinimas. Siekiant užtikrinti, kad Pašto įstatyme nustatytas reglamentavimas atitiktų ekonomines, socialines, technologines rinkos aplinkybes, naudotojų poreikius, pašto paslaugos teikimo tendencijas, būtų technologiškai neutralus, sudarytų galimybes inovacijų plėtrai ir skaitmenizavimui, Įstatymo projektu yra atliekami toliau nurodyti pagrindiniai pakeitimai. Reikalavimas tam tikras pašto siuntas įteikti pašto siuntos gavėjui (toliau – gavėjas) asmeniškai pasirašytinai yra keičiamas reikalavimu atitinkamas pašto siuntas įteikti pasirašytinai ar kitu būdu, užtikrinančiu pašto siuntų įteikimą ir tai patvirtinančių duomenų gavimą. Numatoma RRT teisė reikalauti, o pašto paslaugos teikėjų pareiga užtikrinti jų veiklos dokumentuose įtvirtintų pašto paslaugos teikimo sąlygų atitiktį Pašto įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimams. Įtvirtinama gavėjo teisė raštu ar kitu pašto paslaugos teikėjo nurodytu būdu informuoti pašto paslaugos teikėją apie jam įteiktą apgadintą pašto siuntą, trūkstamus ar apgadintus siūstus daiktus (prekes). Tokios informacijos pateikimas nesuteiks gavėjui teisės reikalauti iš pašto paslaugos teikėjo žalos atlyginimo, tačiau sudarys pagrindą siuntėjui pareikšti pašto paslaugos teikėjui pretenziją dėl žalos už dingusius, trūkstamus ar apgadintus siūstus daiktus atlyginimo net ir tuo atveju, jeigu gavėjas priėmė pašto siuntą ir patvirtino, kad ją gavo. Įtvirtinama, kad siuntėjas atsakingas ne tik už pašto siuntos turinį, bet ir už tinkamą pašto siuntos supakavimą ir adresavimą, taip pat, atsižvelgiant į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką, numatoma siuntėjo pareiga pagrįsti reikalaujamos atlyginti žalos dydį. Įstatymo projekte taip pat numatoma, kad informacija apie pašto paslaugos teikėją, pašto siuntos priėmimo siūsti ir pristatymo gavėjui datą galės būti ne tik nurodoma ant pašto siuntos ar prie jos pridedama, bet ir pateikiama kitokiu būdu.

3. Efektyvus pašto sektoriaus reguliavimas. Siekiant užtikrinti, kad Pašto įstatyme nustatytas reglamentavimas sudarytų pagrindą laiku priimti pagrįstus pašto sektoriaus reguliavimo ir priežiūros sprendimus ir plėtoti atvirą bei konkurencingą pašto rinką, Įstatymo projektu yra atliekami toliau nurodyti pagrindiniai pakeitimai. Tikslinamos Susisiekimo ministerijos ir RRT funkcijos, atsižvelgiant į praktinius tam tikrų funkcijų vykdymo aspektus ir Įstatymo projekte numatomą naują ar tobulinamą galiojantį reglamentavimą. Įtvirtinami tarptautinių pašto siuntų skirstymo vietų steigimo ir veiklos vykdymo Lietuvos teritorijoje teisiniai pagrindai. Aiškiai įtvirtinama, kad teisę išleisti į apyvartą ir išimti iš apyvartos pašto mokes ženklus turi tik Lietuvos paskirtasis pašto paslaugos teikėjas Pasaulinės pašto konvencijos prasme, t. y. tik UPP teikėjas. Numatoma, kad pašto paslaugos teikėjas, valdantis pašto tinklą, privalės derėtis, kai to reikalauja kitas pašto paslaugos teikėjas, dėl bendro pašto tinklo, įskaitant paštomatus, naudojimo. Pašto paslaugos teikėjai privalės RRT teikti ne tik pašto paslaugos teikimo veiklos ataskaitas, bet ir informaciją apie valdomą pašto tinklą bei šioje srityje taikomas aplinkos tvarumo praktikas. Taip pat Įstatymo projekte atsisakoma perteklinio tam tikrų procesų reglamentavimo, atkartojančio *mutatis mutandis* taikomas Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo nuostatas.

2024 m. gegužės 28 d. įvykusio Tarpinstitucinio pasitarimo metu nutarta į Įstatymo projektą gražinti nuostatas dėl periodinių leidinių pristatymo paslaugos kompensavimo mechanizmo. Papildomai pažymėtina, kad nuostoliai patirti teikiant periodinių leidinių pristatymo paslaugą bus kompensuojami pagal Vyriausybės patvirtintus didžiausius tarifus. Periodinių leidinių pristatymo kaimo gyvenamųjų vietovių ir miestų, kurie patenka į retai ir vidutiniškai tankiai apgyvendintas gyvenamąsias vietas, prenumeratoriams paslaugos 2024–2026 metams didžiausių tarifų dydžiai lieka galioti, kaip nustatyta 2023 m. lapkričio 15 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 881 „Dėl Periodinių leidinių pristatymo kaimo gyvenamųjų vietovių ir miestų, kurie patenka į retai ir vidutiniškai tankiai apgyvendintas gyvenamąsias vietas, prenumeratoriams paslaugos 2024–2026 metams didžiausių tarifų sąrašo ir Miestų, kurie patenka į retai ir vidutiniškai tankiai apgyvendintas gyvenamąsias vietas 2024–2026 metais, sąrašo patvirtinimo“ ir keičiami nebus.

Įstatymo projektu atliekami ir kiti Pašto įstatymo patikslinimai. Išsami informacija apie Įstatymo projektą pateikiama Įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu nauja redakcija dėstomas šiuo metu galiojantis Pašto įstatymas, kuriuo į nacionalinę teisę yra perkeliama 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir

Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/6/EB, Įstatymo projektu yra tobulinamas Direktyvos 97/67/EB perkėlimas.

Įstatymo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Įstatymo projektas ir jo lydimieji dokumentai buvo paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau – TAIS) suinteresuotų institucijų bei visuomenės pastaboms ir (ar) pasiūlymams. Atskiros konsultacijos su visuomene nebuvo vykdomos. Visi suinteresuoti asmenys turėjo teisę pateikti pastabas ir (ar) pasiūlymus dėl Įstatymo projekto per 12 darbo dienų nuo Įstatymo projekto paskelbimo TAIS.

Įstatymo projektas buvo pateiktas išvadoms visoms ministerijoms, taip pat Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Mokesčių inspekcija), Muitinės departamentui prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) ir Lietuvos auditorių rūmams.

Viešosios konsultacijos metu pastabų ir (ar) pasiūlymų dėl Įstatymo projekto pateikė Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Muitinės departamentas, akcinė bendrovė Lietuvos paštas ir bendru raštu asociacija „Nacionalinė spauda“, Nacionalinė rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacija ir Kultūros periodinių leidinių asociacija. Visos gautos pastabos ir (ar) pasiūlymai buvo įvertinti. Pastabos ir (ar) pasiūlymai, į kuriuos buvo neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pakartotinai darbo tvarka buvo suderinti su institucijomis.

Viešosios konsultacijos metu Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Mokesčių inspekcija raštu, o Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba darbo tvarka el. paštu informavo, kad pastabų ir (ar) pasiūlymų dėl Įstatymo projekto pagal kompetenciją neturi. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir Lietuvos auditorių rūmai per nustatytą terminą išvadų nepateikė, todėl laikytina, kad Įstatymo projektui pritaria.

Įstatymo projektas Vyriausybei teikiamas pakartotinai po to, kai buvo įvertintos Vyriausybės kanceliarijos pateiktos pastabos, išvados Nr. NV-401. Pastabos į kurias buvo neatsižvelgta suderintos darbo tvarka.

Įstatymo projektą parengė Susisiekimo ministerijos Ateities susisiekimo politikos grupės (grupės vadovas Darius Stravinskas, +370 694 41 323, el. paštas darius.stravinskas@sumin.lt) vyresnioji patarėja Eglė Sikorskaitė-Narkun (tel. +370 660 31 986, el. p. egle.sikorskaite-narkun@sumin.lt), Ryšių reguliavimo tarnybos Geležinkelių ir pašto reguliavimo grupės (vadovė Rita Liuokaitytė, tel. +370 629 30 575, el. paštas rita.liuokaityte@rrt.lt) vyriausiasis patarėjas Linas Bakutis (tel. +370 620 17 750, el. paštas linas.bakutis@rrt.lt), vyresnioji patarėja Lina Bartkienė (tel. +370 643 29 367, el. paštas lina.bartkiene@rrt.lt) ir Teisės ir vartotojų teisių apsaugos grupės (l. e. grupės vadovo pareigas Aridana Jurčiukonienė, tel. +370 660 37 433, el. paštas aridana.jurciukonienė@rrt.lt) vyriausioji patarėja Kristina Masiulytė (tel. +370 614 45 650, el. paštas kristina.masiulyte@rrt.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos pašto įstatymo Nr. VIII-1141 pakeitimo įstatymo projektas, 19 lapų.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos pašto įstatymo Nr. VIII-1141 pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

3. Aiškinamasis raštas dėl Lietuvos Respublikos pašto įstatymo Nr. VIII-1141 pakeitimo įstatymo projekto, 17 lapų.
4. Direktyvos 97/67/EB ir Lietuvos Respublikos pašto įstatymo Nr. VIII-1141 pakeitimo įstatymo projekto atitikties lentelė, 44 lapai.
5. Institucijų išvadų ir kitų asmenų pastabų ir pasiūlymų kopijos, 48 lapai.

Susisiekimo ministrą pavaiduojantis
energetikos ministras

Dainius Kreivys